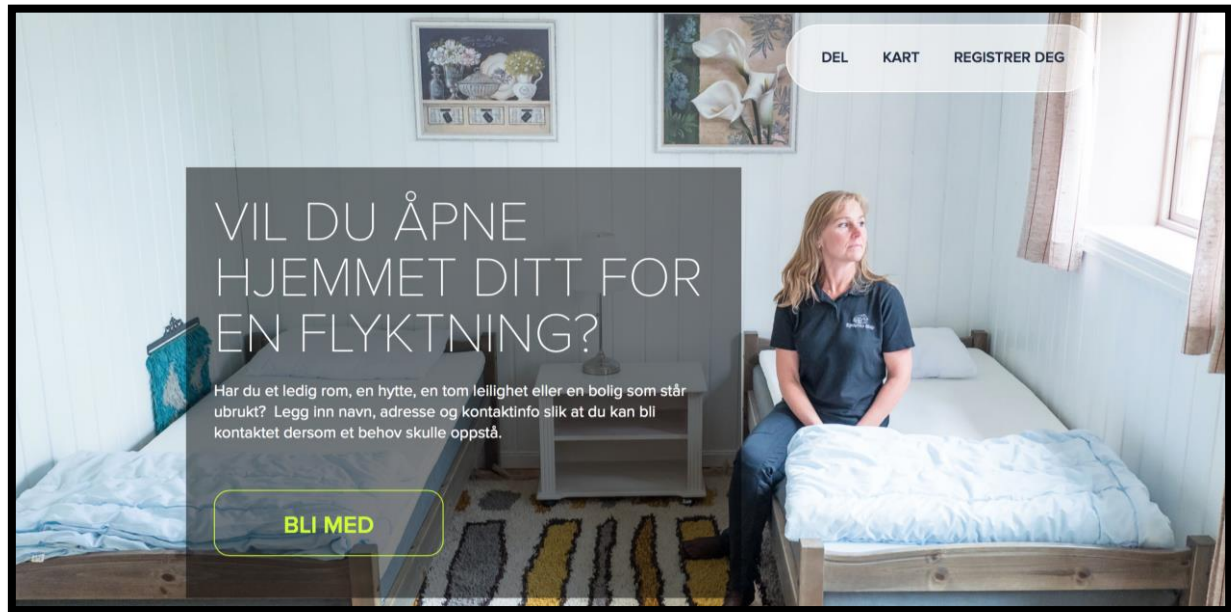

Norge – et tilfluktshjem

#tilflukt

Et redaksjonelt prosjekt i Vårt Land om flyktningstrømmen, mottak av flyktninger, bosetting og kartlegging av et enormt grasrotengasjement.

Involverte:

Reporter: Kjell Kvamme

Kjell.kvamme@vl.no

Mobil: 900 49 246

Reporter: Bjørgulv Bjåen

Bjorgulv.bjaen@vl.no

Mobil: 450 25 293

Nyhetsredaktør: Magne Henriksen

Magne.henriksen@vl.no

Mobil: 951 88 887

**Vårt Land
Grubbegata 4-6
0179 Oslo**

Disposisjon:

1.0 Innledning

2.0 Problemstilling

3.0 Reportasjeliste

3.1 Nettsteder

4.0 Reportasjearbeidet

4.1 Holdninger

4.2 Reisestøtte

4.3 Grasrota

4.4 Norden

4.5 Nordens flyktninger

4.6 To undersøkelser

4.7 Tilflukt.no

4.8 Tilfluksthjem.no

5.0 Metode og drøfting

6.0 Hva kom ut av arbeidet

7.0 Vedlegg

7.1 -18: PDFer av artiklene

7.19: Norstat-undersøkelsene

7.20: Trepartsavtale

1.0. INNLEDNING

Fire år hadde borgerkrigen i Syria vart da vi mer systematisk startet å skrive om syriske flyktninger sommeren 2014. De fleste av dem satt i flyktningleire i nabolandene Jordan og Libanon. Land i Vesten tok imot kvoteflyktninger og dem som tok seg fram selv. Flyktingene trengte hjelp. Utover våren 2015 meldte FNs matvareorganisasjon om matmangel i flyktningleirene. Nødhjelpen var ikke stor nok. Norge økte hjelpen. Det var det vi så.

Samtidig tok flere og flere sjansen på å krysse Middelhavet i desperat flukt med livet som innsats. Mange av dem var syrere, men gruppene var sammensatt. Vårt Land var i april på Sicilia og møtte noen av de mange som kom over Middelhavet i skrøpelige farkoster. Det var det vi så.

Det ingen så var at flyktninger og migranter i tusentall skulle krysse Middelhavet mellom Tyrkia og Hellas for å vandre opp gjennom Europa. Ville de nå oss? Hvordan skulle vi ta imot dem om de kom. Det var ingen som så at det til slutt om så mange.

2.0 PROBLEMSTILLING

Hvordan tar Norge imot flyktninger?

Det var et stort spørsmål som Vårt Land har arbeidet med i flere år.

Norge har lenge vært gode på å integrere flyktninger som har fått opphold i landet. På indeksen som måler hvor vidt land lykkes med å få dem på plass i samfunnet var Norge på plass nummer sju – før den ferske målingen 2015.

Likevel etterlot den rød-grønne regjeringen seg et ganske stort problem da de gikk av i 2013: På asylmottak satt det vel 4.000 mennesker som hadde fått opphold i landet, men som ventet på å få et bosted i en kommune. Integreringsministeren tok fatt i problemet og rekordbosatte mange i 2014. Likevel satt det vel 5.000 personer og ventet i mottakene ved inngangen til 2015. Mange hadde ventet i flere måneder, flere i flere år, på å bli bosatt.

Dette er dem som selv kommer seg til Norge for å søke asyl.

Enslige menn må vente lengst. Aller lengst må psykisk syke vente, slike som trenger pleie i kommunen de kommer til. I en reportasje på slutten av 2014 fortalte Vårt Land om vel 30 som det i praksis var umulig å få bosatt.

På et hurtigspor henter Norge rundt 1.500 flyktninger årlig fra ulike land i verden etter en kvote som Stortinget fastsetter. Dette er kvoteflyktningene, mennesker som Norge, i samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) plukker ut. De er blant de som trenger beskyttelse mest, ofte familier og kvinner. Norge sender egne immigrasjonsteam til flyktningleirene for å plukke dem ut.

De som trekker gullkortet får flybillett til Norge og blir bosatt direkte i kommunene. Vårt Land var med ett av disse teamene på en slik reise i 2014 hvor vi også fulgte den syriske familien som ble valgt ut i integreringsprosessen etter at de kom hit til landet.

Ordningen fører til at de som sitter i mottakene må vente lenger. Ut fra det store spørsmålet om hvordan Norge tar imot flyktninger, tvang det seg fram et annet. Et som pekte på flaskehalsen i hvordan vi tar imot dem:

Hvorfor klarer ikke Norge å bosette flere, hurtigere?

Dette var spørsmålet som var bakgrunn arbeidet vi her presenterer fra 2015.

Verdens rikeste land med en robust velferdsstat, stabilt styre og en nasjon som har sterke tradisjoner for å hjelpe mennesker i nød, med noe så unikt som en innsamlingsaksjon som gjennom den statlig TV-kanalen mobiliserer hele folket til å gi penger: Hvorfor bosettes ikke flere?

Ikke det at få blir bosatt. Mellom 8.000 og 10.000 er bosatt hvert år de siste årene.

Norske kommuner bestemmer selv om de vil bosette flyktninger eller ikke. Statlige myndigheter kan ikke tvinge dem. De kan bare sende penger med flyktningene, og de tar en dag slutt. Direktoratet som har ansvaret for å formidle flyktninger til kommunene har i årevis slitt med å kommunene til å ta imot dem som venter.

Kommunene oppgir at det er penger og boliger som mangler. De fleste av kommunenes regnskap viser at de må ta noe av sin egen kasse for å ta imot flyktningene. Da vi begynte å se nøyerer etter, fant vi også flere grunner. Og hvorfor er det så vanskelig å finne boliger?

Mange nordmenn har erfaring fra å bo med et flyktningmottak i sitt nærmiljø og ofte forbindes asylmottak og flyktningmottak med negative medieoppslag. De som hittil har engasjert seg i arbeidet på et mottak eller med bosetting av flyktninger har et mer fragmentert bilde på flyktningkrisen og på innvandringen til Norge. Ikke før vi denne sensommeren og høsten fikk føle krisen på kroppen har grasrotengasjementet i den

norske befolkningen vokst seg sterkt. Som medium har det for Vårt Land vært et ønske å forsøke å dokumentere denne folkeviljen, men det har vært forbundet med metodiske utfordringer. I spørreundersøkelser kan det være politisk korrekt og forventet at man sier seg positiv til flyktninger og innvandringsspørsmål, mens det i det virkelige liv er en annen situasjon. Da vi før sommeren 2015 spurte det norske folk om disse spørsmålene fikk vi overraskende mange positive svar. Da tiden gikk ut over høsten ble det viktig for oss å igjen dokumentere om det norske folk var villig til å holde sine «løfter» – vi etablerte tilfluktshjem.no.

3.0. REPORTASJELISTE

PUBLISERINGSDATO	TITTEL	EMNE
14.03.15	Lang vei til nytt hjem	om hvordan fremmedfrykt hos komm.ansatte hindrer bosetting
10.4.15	Liv ga dem et hjem	om Liv Therkelsen som lot en familie flytte inn i første etasje hos seg
09.05.15	Facebook-aksjon for å huse flyktninger	om å ta dem inn i private, norske hjem
09.06.15	Norge flinkt til å integrere	om at Norge er god på integrering – på 4. plass blant vestlige land
27.06.15	Fleire flyktningar finn Finland	Finland – tek imot få flyktningar trass i større press
08.07.15	Tatt inn fra kulda	Island – hvordan flyktninger systematisk får faddere som følger dem opp
08.07.15	Stor iver for å hjelpe flyktninger i Norge	om at halvparten av befolkningen er villig til å være flyktningfaddere
11.07.15	Husrom hos sinte dansker	Danmark – hvordan en familie hadde prøvd å ha asylsøkere boende hos seg
11.07.15	En av tre nordmenn vil huse flyktninger	Norstat-undersøkelse om folk var villig til å huse flyktninger
23.07.15	Sjekkar inn på asylhotell	Sverige – asylsøkere må bo på hotell. Landet er fullt
28.07.15	Krever mer av flyktninger	Statsråd Horne vil stille høyere krav til flyktninger i intro.programmet
04.09.15	– Vær en god nabo	om hvordan innbyggere i

		Bamble tar imot flyktninger i lokalsamfunnet
08.09.15	Får Frp med på å bygge flyktningrom	om grasrotengasjement for å skaffe boliger til flyktninger i Asker
09.09.15	Tilbyr sine egne senger	om nettsiden Tilfluktshjem.no
19.09.15	Bølgene som nådde Norge	om hvordan Norge har tatt imot tidligere flyktningbølger
26.09.15	1.630 hjem. 4000 senger	om folk som hadde meldt seg på Tilfluktshjem.no
07.10.15	Får ikke huse flyktninger	om noen som ikke får leie ut til flyktninger fordi de bor usentralt på Gran
08.12.12	500.000 til nettsted for bosetting	om at myndighetene bevilger penger for å videreføre tilfluktshjem.no

3.1. Nettsteder:

www.vl.no/tilflukt

www.tilfluktshjem.no

4.0. REPORTASJEARBEIDET

Hvorfor er det så vanskelig å bosette flyktningene? Fra kilder i Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) fikk vi opplysninger som tydet på at en del av svaret fantes i hvordan kommuner blir styrt og hos kommuneansatte selv. Det handlet ikke bare om mangel på egnede boliger.

Under statsbudsjettarbeidet høsten 2014 blir regjeringen og samarbeidspartiene enige om å øke antall kvoteflyktninger, opp til vel 2.200. Men kommunene sier at de ikke vil ta imot flere.

Dette er en konflikt på flere nivå.

Senere i 2015 viste det seg at boliger ikke var umulig å oppdrive, men da hadde hele flyktningssituasjonen forandret seg. Det som ikke forandrer seg, men bare øker, er et grasrotengasjement for å gi flyktningene boliger.

4.1. Holdninger

Fra IMDI-kilder fikk vi tips om at det blant kommuneansatte var enkelte som ikke var så glad for å få flere innvandrere til sin kommune. Hvis fremmedfrykt lå bak «vanskene» med å skaffe bolig, ville det være oppsiktsvekkende. Å få bekreftet dette, og hvilket omfang det hadde, viste seg å være vanskelig. Det var stort sett to muligheter: IMDI som har kontakt med landets kommuner for å bosette, og ansatte i kommunen.

Vi fikk tilstrekkelig med kilder til å slå fast at fremmedfiendtlige holdninger eksisterer. Vi fikk også fortalt at det rent praktisk er krevende å bosette flyktninger at

kommuneansatte ikke ønsker så mange. Dessuten har noen kommuner ikke gode nok planer for flyktningarbeidet sitt.

To av kildene var fra IMDI, og de ville ikke snakke uten forsikringer om anonymitet. Den tredje var Vanja Jensen i Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid (FFKF). Hun snakket åpent om problematikken, men kunne ikke være spesifikk på i hvilke kommuner .

FFKF vurderer vi som en god kilde, fordi det er et nettverk av kommuner som driver flyktning- og integreringsarbeid. Her er de fleste kommuner med, og leder Vanja Jensen har god kontakt med flyktningarbeiderne der.

Kildene er nok til å fastslå at det er motstand blant kommuneansatte for å bosette flyktninger, men er utilstrekkelig for å si hvor utbredt det er.

Dette har uansett ikke vært framme i mediene tidligere.

4.2. Reisestøtte

I arbeidet med bosettingsproblemene så vi at besøk til de fire andre landene i Norden ville være nyttig. Ved å besøke Island, Finland, Sverige og Danmark ville vi få frem hvordan man tok i mot flyktninger i land som ligger i samme kulturkrets, men som har ført en svært ulike asyl- og flyktningpolitikk.

I januar 2015 søkte vi om å få årets Nordisk Råds journaliststipend. I februar fikk vi 46.000 kroner til prosjektet, penger som satte oss i stand til å planlegge en grundig reportasjeturné om hvordan fire nordiske land tar i mot flyktninger.

Før søknaden ble sendt hadde vi samlet inn omfattende informasjon om fire ulike måter å ta i mot flyktninger på, fra de stod på grensen og søkte asyl til de fikk positivt svar og ble sendt videre inn i samfunnene for å bli bosatte.

Vi leste utredninger og rapporter fra nasjonale og internasjonale organisasjoner, og vi gjorde et omfattende artikkelsøk i nordiske aviser om temaet.

4.3. Grasrota

I mai oppdaget vi et grasrotengasjement i Norge: Aksjon på Facebook for at private skulle bosette flyktninger. Dette var en direkte respons på problemet med de som ble sittende på mottak.

Liv Therkelsen hadde gjort noe med problemet: Hun lot en eritreisk familie flytte inn i første etasje, mens hun selv flyttet inn hos sin venninne som bodde i andre etasje av sitt hus.

Da vi jobbet med Nordisk Råd-søknaden hadde vi lagt merke til at noe som skjedde på grasrota i Danmark. I protest mot myndighetenes flyktningpolitikk hadde et ektepar startet en nettside – Hus en flygtning. Her ble dansker som var villige til å huse flyktninger bedt om å registrere seg. På kort tid kom det inn over 600 husholdninger. Samtidig tok en dansk familie en asylsøkerfamilie inn i sitt hjem i protest mot nedleggelsen av et asylmottak.

I to land var enkeltindivider villig til å huse fremmede. I Danmark var de først med å prøve det ut i praksis.

4.4. Norden

At det var blitt nesten umulig å bosette flere var nesten blitt et dogme i mediene og i norsk opinion. I håp om å levere nye premisser til den norske debatten, dro vil til Sverige, Finland, Island og Danmark.

Da vår rundreise i Norden fant sted, var regionen preget av:

- Valg på ny Riksdag i Finland. Blant partiene som lå stabilt på meningsmålingstoppen var det partiet Sannfinnene, et innvandringskritisk parti på høyresiden i finsk politikk som hadde gjort et brakvalg fire år tidligere. Vi var i Finland i det landet fikk en ny regjering med Sannfinnene som en av koalisjonspartnerne - og i det Finland ble «oppdaget» av asylsøkere. Finland har i årevis ført en streng asylpolitikk og dermed fått få flyktninger. Våren 2015 ble de et attraktivt reisemål for asylsøkere.
- Valg på nytt Folketing i Danmark. Som vanlig var den danske valgkampen preget av asyl- og flyktningpolitikken. Både den sittende rødgrønne regjeringen og de borgerlige utfordrerne ville stramme inn. Vi dro til Danmark kort tid etter valget.
- Sverige førte en åpen-grense-politikk. Landets rødgrønne regjering, som overtok makten året før, forberedte opinionen på at det kunne komme svært mange, men at Sverige skulle ha åpne dører for alle som søkte beskyttelse. Migrationsverket forberedte Sverige på at det kunne komme over 100.000 flyktninger i løpet av 2015.
- Island forberedte seg på å ta imot flere kvoteflyktninger enn vanlig. Samtidig som vi reiste rundt i Norden, satt et blåblått statssekretærutvalg og arbeidet med en revidert bosettingspolitikk, der de blant annet hentet ideer fra landene i Norden. Integreringsminister Solveig Horne hadde nemlig varslet at Norge trengte en ny bosettingspolitikk.

4.5. Nordens flyktninger

Vi laget reportasjene med vignetteksten «Nordens flyktninger. 51 millioner mennesker er på flukt i verden. Nordiske land opplever den største flyktningstrømmen siden 90-talet. Hvordan tar vi imot dem? Hva kan Norge lære fra de andre landene?»:

- **Danmark:** Vi besøkte en familie som hadde tatt i mot fremmede flyktninger på tross av at de hadde et lite hus. Malin Westerlund og Nicolai Kjølser var engasjert i aksjonen som het Gæstfrie i Halsnæs på Sjælland. Vi satte besøket inn i en større sammenheng; slik kan frivillige være med å løse boligproblemet i Danmark.
- **Island:** Vi besøkte en afghansk familie som var på vei inn i det islandske samfunnet, takket være god hjelp fra frivillige. Enkelte kommuner har avtale med Røde Kors om å benytte seg av flyktningguider. På Island var dette satt i system: Alle flyktninger får sine egne faddere.
- **Finland:** Landet som lenge lå i skyggen av Sverige opplevde sterk tilstrømming, særlig av mindreårige asylsøkere. Her møtte vi særlig ungdommer som jobbet hardt med å finne seg til rette i et land med et krevende språk og en utfordrende lukkethetskultur.
- **Sverige:** Det nordiske landet som har ført den mest rause asyl- og flyktningpolitikken, var sprengfullt, over hele landet bor det asylsøkere. Vi besøkte Värmland der blant annet et hotell drev kombidrift. Halve hotellet var åpent for vanlige turister mens den andre halvparten var asylmottak.

4.6. To undersøkelser

For å gjøre Norden-reportasjene enda mer aktuelle – og for å hente noen av problemstillingene «hjem», fikk vi Norstat til å gjøre to meningsmålinger for oss. Begge var representative.

Den ene viste at halve Norge var villig til å være flyktningefaddere eller guider. Norges Røde Kors, som rekrutterer flyktningguider ble begeistret for tallene. Da strømmen over grensene økte senere viste det seg også i praksis: Organisasjonen rekrutterte godt over 1.000 flere frivillige viste tall når det nærmet seg jul.

Den andre viste at en av tre nordmenn var villig til å huse flyktninger privat. Aldri før hadde man kjent til hvor stort grasrotengasjementet for flyktninger var, eller hvor langt enkelte nordmenn var villig til å strekke seg.

4.7. Tilflukt.no

I månedskiftet august/september så vi at båtflyktningene over Middelhavet fortsatte å komme. Samtidig startet strømmen av båtflyktninger fra Tyrkia til Hella. Flyktninger kom enda høyere på dagsorden og ble enda mer framtrедende i overskriftene.

Vi samlet alle våre artikler som var laget på vel et år på en egen nettside: tilflukt.no. Journalistikken vår hadde over tid belyst hele problematikken, og vi hadde bidratt med reportasjer – også i møte med båtflyktningene – til å forstå hva som skjedde og hvorfor. Lesere som ville ha innsikt vil på temasiden finne mye relevant stoff.

Vi valgte denne strategien ut fra en tanke om at vi nå kunne distribuere vårt stoff samlet og rettet mot et publikum som var opptatt av det. Vi hadde en distribusjonsstrategi i å poste relevante artikler og tag-baserte sider på relevante Facebook-grupper og oppnådde svært god effekt av dette.

Engasjementet rundt vl.no/tilflukt var stort på denne tiden og vi fikk lesere som ikke vanligvis følger Vårt Land tett inn på våre sider. Vi så tydelig at våre verdibaserte vinklinger traff godt hos den avislesende befolkningen og engasjementet var stort i sosiale medier. Derfor rigget vi til et interaktivt kart på tilflukt-siden hvor folk selv kunne legge inn aktiviteter knyttet til flyktningestrømmen. Her kom det inn geotaggede debattmøter, innsamling av klær, konserter og matutdelinger for å nevne noe.

Tilflukt
vårt land

Magne Henriksen
Dette er nettsiden som viser deg hvor og hvordan du kan hjelpe.

FORSIDEN | SLIK HELPER DU | DETTE GJØR NORDMENN | SLIK GJØR VI DET I NORDEN | PÅ GRENSEN | VÅRT LAND

Her hjelper du
Vi har samlet ting du kan gjøre for å hjelpe flyktninger som kommer til Norge.

4.8. Tilfluktshjem.no

Mens flyktningstrømmen flommet gjennom Europa i stor fart og massivt omfang, kom det stadig nærmere Norge. Mange frivillige hadde reist til Middelhavet for å bistå hjelpeorganisasjoner i å ta imot de som kom over havet i dårlige farkoster. Her hjemme økte engasjementet, og på Tøyen i Oslo hadde en gruppe frivillige organisert utdeling av gratis mat til de mange flyktningene som nå begynte å samle seg utenfor Politets Utlendingsenhet (PU). Fra UDI og regjeringshold advarte de mot et for sterkt og naivt privat engasjement. Flere privatpersoner sa nå at de var villige til å huse flyktninger hjemme hos seg selv i påvente av at myndighetene skulle få ulike tilbud på beina. Det ble de frarådet.

I Vårt Land hadde vi merket oss engasjementet som ble avdekket da vi i sommer kjørte undersøkelser om hvor mange som kunne tenke seg å huse flyktninger og hvor mange som kunne tenke seg å være faddere og hjelpe flyktninger i integreringsprosessen. Det fantes husrom og hjerterom der ute, men myndighetene ba folk forholde seg i ro. Det vitnet om en situasjon delvis ute av kontroll og hvor folkeengasjementet var på kollisjonskurs med myndighetene.

Den samme uken som Vårt Land etablerte tilflukt-siden og det interaktive kartet ble vi kontaktet av en ekstern aktør – bidra.no og styreleder Jan Olav Ryfetten som har lang erfaring i crowd-funding for ideelle formål. De hadde sett hva vi hadde etablert på kort tid og som hadde truffet godt i markedet. Nå ønsket de et samarbeid. Vi ble raskt enige om at å kartlegge folks engasjement for å huse flyktninger ville gi oss en god pekepinn på folkeopinionen og samtidig være en viktig bidragsyter til å avhjelpe den akutte boligsituasjonen.

Vi går langt utenfor ordinær, journalistisk metode når vi i løpet av to dager etablerer nettstedet tilfluktshjem.no. Et nettsted hvor de som ønsker det kan registrere seg med husrom for flyktninger enten i eget hus eller annen eiendom som de disponerer.

REGISTRER HJEMMET DITT

Siftelsen bidra.no, avisen Vårt Land og Kommunio som står bak tilfluktshjem.no gjør dette på frivillig basis og ønsker knyttet å kartlegge hvor mange som ønsker å stille opp for å bosette flyktninger. Det er over 5000 mennesker i norske asylmottak fra ulike nasjonaliteter som venter på bosetting i kommunene. I tillegg har regjeringen forpliktet seg på å ta imot 8000 syriske kvoteflyktninger over tre år som også vil ha behov for et sted å bo.

Du forplikter deg ikke til noe rent juridisk på dette tidspunktet, men sender et tydelig signal om hjelpevilje. De som registrerer seg på tilfluktshjem.no vil bli overlevert til Kommunenes interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS). De vil ta dette med til hver enkelt kommune som igjen vil ta direkte kontakt med deg dersom det blir aktuelt.

Innsamlende data vil ikke bli publisert i noen annen form, men vi forbeholder oss retten til å publisere anonymiserte data samt utledet statistikk i egne media. Du vil også kunne bli kontaktet av avisen Vårt Land med forespørsel om intervju. Dette er det lov å takke nei til.

Formater

Etternavn

Adresse

Postnummer

Poststed

E-postadresse

Mob

Er du i din egen boenhet?

Sekundært boenhet

Antall sønner

Kommentar

REGISTRER DEG

Q&A

Hvem står bak initiativet?

Vi som gjennomfører denne dugnaden er avisen Vårt Land, Siftelsen bidra.no og Kommunio AS. Vi gjør dette på ideell basis og skal ikke bruke dette i markedsøyemed. Når dataene er overlevert ansvarlige myndigheter vil de bli slettet fra våre registre.

Hvorfor vil vi ha kontaktinformasjon og adresse?

Dersom det oppstår behov for privat innkvartering trenger vi oppdatert og korrekt informasjon. Det er UDI og IMDI som tar seg av bosetting av asylsøkere og flyktninger i Norge og de kan også ta imot din kontaktinfo. Se www.udi.no eller www.imdi.no for detaljer.

Hva bruker vi dine data til?

Du forplikter deg ikke til noe rent juridisk på dette tidspunktet, men sender et tydelig signal om hjelpevilje. Det du registrerer av informasjon vil bli overlevert KS som igjen tar det med til hver enkelt kommune. Dersom det er behov vil du bli kontaktet direkte av de som bosetter flyktninger i din hjemkommune.

Innsamlende data vil ikke bli publisert i noen som helst form, men vi forbeholder oss retten til å publisere anonymiserte data samt utledet statistikk i egne media. Du vil også kunne bli kontaktet av avisen Vårt Land med forespørsel om intervju. Dette er det lov å takke nei til.

TA KONTAKT

Siden lanseres på kvelden mandag 7. September 2015. Samtidig har vi lagt klar saker for publisering i Vårt Land, og vi har kontakt med NRK Dagsnytt som vil lage sak på etableringen. For å spre nyheten om den nye nettsiden best mulig, bruker vi både våre mediekkanaler i Vårt Land og i Mentor Medier, men vi poster den også strategisk på flere Facebook-grupper. Vi ser blant annet at Facebook-gruppen Refugees welcome to Norway vokser med rekordfart og har i løpet av få dager fått over 80.000 medlemmer.

Nyheten om tilfluktshjem.no spres med rekordfart, og på to dager har mer enn 1000 mennesker/familier registrert seg på siden med tilbud om både husrom og hjerterom.

“ Vi er en familie på 6. Vi har hus, men ingen helt ledige rom. Vi kan imidlertid flytte sammen slik at vi frigjør et rom med plass til opptil 2 voksne og ett barn for en periode. Håper dette kan hjelpe noen.

”

Siv
Buskerud

Hver registrering bød i snitt på 2,5 sengeplasser. Mange hadde hele hus, noen tilbød leirsteder og forsamlingslokaler, og andre igjen flyttet sammen familien på ett rom slik at en flyktningfamilie kunne disponere for eksempel barnerommet. Det var et rørende stort engasjement preget av velvillighet og dugnadsånd.

Samme dagen som tilfluktshjem.no ble lansert snudde myndigheten og UDI i sitt syn på det private engasjementet. Fra å være tilmålt kjølig og med et ønske om å begrense privat engasjement var det nå en hyllest av initiativet som kom fra folk flest og empirisk fremstilt via tilfluktshjem.no. Vi etablerte en goodwill hos kommunenes arbeidsgiver-, interesse og medlemsorganisasjon KS, som var velvillige til å distribuere de innsamlede mengdene med data videre til hver enkelt kommune. Dette var med på å gi tilfluktshjem.no kredibilitet og troverdighet.

Ut fra de som registrerte seg på tilfluktshjem.no valgte vi ut en rekke tilbydere som stilte opp for Vårt Land og viste fram tilfluktsrommene de ønsket flyktninger velkommen til. Vi brukte dette i en større reportasje i Vårt Land (vedlegg 16 og 17). Foruten reportasjeelementer til egen avis ble det etter hvert en stor etterspørsel fra andre medier som vi servet på den måten at vi spurte de enkelte tilbyderne om de ønsket å stille opp for deretter å knytte kontakt mellom mediene og de som ønsket å leie ut husrom. Tilfluktshjem.no ble en slags «case-generator» for langt flere medier enn Vårt Land, og mange sterke historier ble formidlet.

Etter kort tid kom Huseiernes Landsforbund på banen og ønsket å benytte tilfluktshjem.no som en nettside de kunne anbefale for sine mange tusen medlemmer. Samtidig utarbeidet de et sett med husleiekontrakter på en rekke ulike språk for å lette arbeidet mellom huseier og leietaker.

Nyhetsredaktør Magne Henriksen ble invitert til regionkonferansen i IMDI på Gjøvik for å fortelle om initiativet, goodwillen og det folkelige engasjementet som preget opinionen.

Flere norske, humanitære organisasjoner ba sine medlemmer og støttespillere legge press på ledelsen i sin kommune, og politikere, for å ta imot flere flyktninger lokalt. Vi vet ikke hva det har å bety. Men krisen utløste ideer og oppfinnsomhet som ble spilt inn til kommunen. Det fortalte vi med artikkelen «Får Frp med på å bygge flyktningrom», om et initiativ i Asker. Den var et konkret svar på Asker kommune som spurte sine innbyggere om å skaffe flere flyktningeboliger.

Da krisen forplantet seg helt ned på lokalplanet, skjedde det et unikt samarbeid mellom kommuneledere og befolkningen, på tvers av alle partigrensener.

5.0. METODE OG DRØFTING

Vårt Lands dekning av flyktningstrømmen gjennom Europa og inn i Norge og deretter bosetting og grasrotengasjement går gjennom flere faser og over lang tid i 2015. Dekningen er heller ikke over – på langt nær.

Vi har organisert arbeidet i flere faser gjennom året og kan plassere arbeidet i en form når vi gjør opp status. Kjell Kvamme og Bjørgulv Bjåen har vært sentrale i alle saker om flyktninger i lang tid. De besitter stor kompetanse på feltet både infrastrukturelt og politisk. I arbeidet med reportasjeserien fra de nordiske landene jobbet de sammen med fotograf Erlend Berge i team for å bearbeide hypotesene. Une Bratberg var inne som deres reportasjeleder det meste av tiden. Gjennom sommeren og utover høsten har de samme reporterne, men også andre dekket saker innen det samme temaet. Det har også vært flere reportasjeledere innom for å coache. Blant andre Berit Aalborg og Trygve Jordheim.

I arbeidet med etableringen av tilfluktshjem.no har nyhetsredaktør Magne Henriksen jobbet mot to konkrete samarbeidspartnere (bidra.no og Kommunion) og koordinert utviklingsarbeidet med dem og i samråd med produksjonssjef John Kristian Strand og nettleider Rebekka Joswig. Etter at siden var etablert har Henriksen også holdt i den

konkrete oppfølgingen og vært bindeledd mellom tilfluktshjem.no og andre medier som ønsket kontakt med folk som hadde registrert seg med husrom og hjerterom.

Første del av flyktningsesakene og sammenligningen av forhold i de nordiske landene baserer seg på en hypotese om at det ligger en stor forskjell i hvordan så nært beslektede land håndterer flyktninger og hvilke konsekvenser asylpolitikken får. Vi gikk til verket med ordinær journalistisk metode og brukte meningsmålinger, skriftlige og muntlige kilder. I det foregående arbeidet lå også en reportasjereise til Italia og en av havnene hvor mange flyktninger kom inn.

Reportasjeserien avdekket store forskjeller mellom de nordiske landene. Mens Sverige er fullt og strever med ghettofisering, og kan vise til både vellykkede og mislykkede integreringsprosjekter, har Island en gjennomført og god integreringspolitikk med svært gode resultater. Modellene de nordiske landene benytter er totalt ulike, og vårt journalistiske arbeid gir nyttig informasjon i jobben med integrering av flyktninger i eksisterende infrastruktur.

Arbeidet og vurderingene rundt tilfluktshjem.no mener vi er en journalistisk metodikk som ikke før er benyttet og som er i tråd med Robert Greenes kriterier beskrevet i Metoderapportens ABC.

- a. Etterforskningen er gjennomført av journalisten/mediehuset selv og med bistand fra andre som besitter spesialkompetanse på feltet og med teknikk.
- b. Undersøkelsene og innsamlingen av data er av stor betydning for den situasjonen Norge var i og hvor det var viktig å dokumentere behovet for boliger til flyktningene.
- c. Myndighetene advarte mot privat engasjement, men holdt ikke tilbake informasjon. Likevel mener vi at det var av stor samfunnsmessig betydning at vi dokumenterte hvor mange som ønsket å stille husrom tilgjengelig.

Vi ønsket å loggføre det norske grasrotengasjementet ut fra en hypotese om at myndighetene var på kollisjonskurs med det norske folk.

Da vi etablerte samarbeidet med bidra.no og Kommunion var vi bevisst på ikke å markedsføre merkevaren Vårt Land stort på siden hvor folk skulle registrere seg. Det ville kunne få en ikke ønsket effekt om det fremsto som «vår» registreringsside.

Vi ville med dette også utfordre den bestående asylpolitikken som ikke er designet for å raskt kunne tilpasse seg store forflytninger av mennesker. Her var det krav til infrastruktur og et asylprogram som går over to år for å sikre best mulig integrering. Det finnes en rekke eksempler på at det ikke virker like godt som intensjonen skulle tilsi.

Gjennom nettsiden fikk vi et excel-dokument med flere tusen registreringer og en lang rekke data, blant annet om navn, adresse, epost, mobilnummer og generell info om husværet. Denne datamengden var interessant for den enkelte bosetter i hver norske kommune å få tilgang til. I vårt samarbeid med KS tenkte vi først at dette gikk av seg selv, men da de opplevde å ikke klare å håndtere datamengden, ble vi tvunget til å tenke annerledes for å gjøre nytte av dataene.

Løsningen ble å engasjere frivillige og kyndige personer via Facebook-gruppen Refugees welcome to Norway. En gruppe personer som var tilknyttet denne gruppen satte seg ned i to dager for å sortere alle informasjon i dokumentet på postnummer for så å sende ut til den enkelte kommune. Det var et tankekors å se at norske myndigheter ikke klarte å

gjøre seg nytte av dataene, men at vi selv med enkle grep kunne være med på å løse et samfunnsproblem.

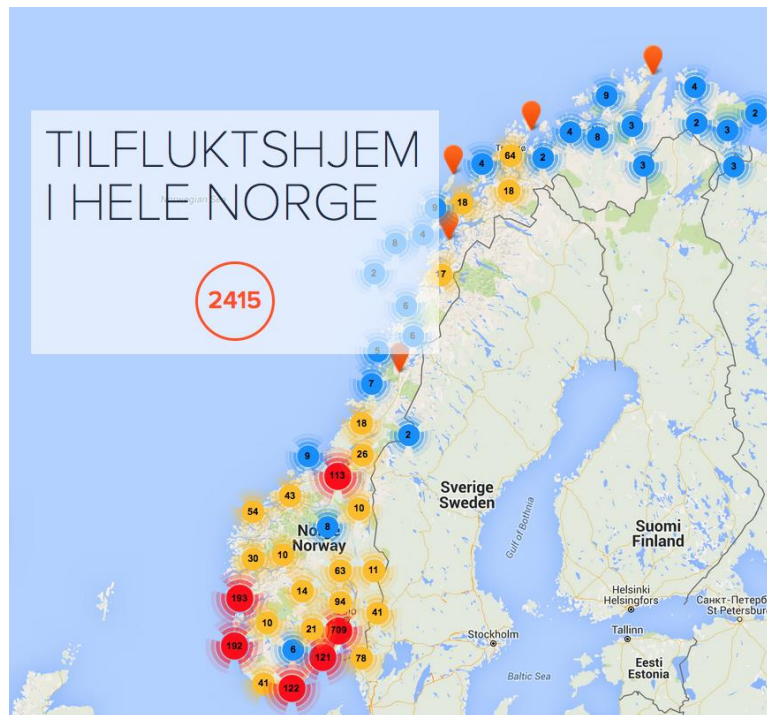
Ved etableringen av tilfluktshjem.no havnet vi som mediebedrift i en situasjon hvor vi måtte drøfte vår rolle som aktivist. Vi skulle ha ryggen fri til å drive selvstendig og uavhengig journalistikk på flyktningkrisen, men samtidig være med på å kartlegge og viderebringe informasjon om boliger til flyktninger.

Vårt Lands ståsted som en verdibasert avis og med et sterkt merkenavn som assosierte til kristne verdier, korresponderte godt med det vi ønsket å oppnå med tilfluktshjem.no. Vi gjorde det klart overfor de som registrerte seg på siden at vi opererte som mediebedrift og kunne komme til å spørre enkelte om de ønsket å stille opp i reportasjer, men at det var lov til å si nei. Vi mener at Vårt Land sterke merkevere var med på å gi tilfluktshjem.no troverdighet hos de som registrerte seg.

En lang rekke mediehus tilbyr store hjelpeorganisasjoner hjelp og bistand med å skaffe oppmerksomhet rundt viktige innsamlinger og bistandsprosjekt. TV2, NRK, TVNorge, VG og Dagbladet har alle samarbeidsprosjekter med Røde Kors, Plan Norge og UNICEF for å nevne noen. Redaksjonelt ser vi at dette kan by på etiske utfordringer som man må være bevisst. I Vårt Land hadde vi en så tett binding mellom tilfluktshjem.no som var datainnsamlingsverktøyet, og redaksjonen at vi måtte ha et klart blikk på hvor grensen gikk mellom journalistikk og aktivisme. Vi diskuterte gjennom problemstillingene i redaktørkollegiet og avholdt allmøte i redaksjonen hvor alle som ønsket det kunne luften sine synspunkt. Dette arbeidet var med på å feste prosjektet godt i redaksjonen og vi opplevde stor grad av positivitet både internt og eksternt.

Vi mener at blandingen av konvensjonell, journalistisk metode og spørreundersøkelser med utprøving av en helt ny crowdfunding-metodikk gjennom tilfluktshjem.no i dette tilfellet viste seg å bli nyttig for det journalistiske produktet. Vi fikk påvist et ekte grasrotengasjement og vi fikk tilgang til en rekke gode, menneskelige historier gjennom de mange tusen som registrerte seg.

6.0. HVA KOM UT AV ARBEIDET?

Et halvt år før den store strømmen av flyktninger gjennom Europa satte Vårt Land fokus på en problematikk som ble mer og mer aktuell ut over høsten. Vi klarte å vise det store folkelige engasjementet i å ta imot flyktninger. Det ble en politisk sprengkraft i seg selv.

Per januar 2016 har vi registrert 2415 familier og enkeltpersoner som tilbyr husrom og hjerterom til flyktninger. Det innebærer over 6.000 sengeplasser. Da vi startet jobben, satt omtrent 5.000 personer med godkjente asylsøknader på norske mottak og ventet på et sted å bo. I løpet av få uker dokumenterte vi at det norske folk var villige til å åpne hjemmene sine for de som hadde det vanskelig og trengte et tilfluktshjem.

Fra flere vinkler belyste vi bosettingsproblematikken for å holde debatten levende. Både organisasjonsfolk, representanter på Stortinget, i UDI, IMDI og regjeringens folk la merke til det og kommenterte det positivt.

Da tilstrømmingen økte om høsten, økte også presset på kommunene for å ta imot flere enn de hadde varslet. Ved nyttår viste tall at det har de klart. Det var både vilje og evne, både hos IMDI og kommunene. Og hos det norske folk.

En enkel spørring utført via nyhetsbrev til alle registrerte i januar 2016 viste at svært mange ikke har blitt kontaktet av lokale myndigheter. Asylpolitikken setter store krav til infrastruktur og mange av boligene som ble stilt til disposisjon kunne ikke benyttes fordi de enten var for langt fra et kommunesentrum eller de hadde ikke de nødvendige fasiliteter.

Gjennom etableringen av tilfluktshjem.no som et journalistisk, metodisk virkemiddel har vi blant annet:

- Dokumentert at et privat initiativ, lavterskel dugnadsprosjekt kan være med på å løse et stort samfunnsproblem.

- Vist at det er stor vilje til bosetting av flyktninger, men avhengig av hvem som spør. Når folk spør folk utløses gode historier, de spres som ringer i vannet gjennom munnhell, sosiale medier, etc.
- Sett at når folk snakker med folk blir flyktninger oppgradert fra klienter til historier, ansikter og mennesker.
- Utfordret tunge, etablerte systemer. Kommuner stiller krav til standard på bolig: Det kan umuliggjøre plassering hos ressurssterke som vil inkludere flyktninger i egen husstand.
- Bidratt til å hindre stakkarsliggjøring av flyktninger: Gir dem et hjem, et nettverk, kan stille krav og få dem i gang som aktive samfunnsdeltakere mye raskere enn gjennom det offentlige virkemiddelapparatet.

Gjennom budsjettforliket på Stortinget rett før jul 2015 ble tilfluktshjem.no lagt merke til på en positiv måte. Med bakgrunn i det overforstående ble utviklingen av en 2.0-versjon av tilfluktshjem tilgodesett med 500.000 kroner over statsbudsjettet. Målet er at siden bygges ut til å ta seg av hele integreringsprosessen i Norge og at den kan være et hjelpemiddel for flyktninger, faddere og arbeidsgivere kan finne hverandre gjennom en åpen prosess.

På samme tid som neste versjon skal påbegynnes velger Vårt Land å trekke seg ut av samarbeidet med bidra.no og Kommunion. Vi har oppnådd det vi ønsket i prosjektet og ønsker ikke gå inn som en aktiv part i integreringspolitikken her i landet. Den skal Vårt Land dekke med et kritisk søkelys.

7.0. VEDLEGG

Det følger med en zip-mappe med pdf-er av alle reportasjene som er beskrevet i reportasjelisten. I tillegg ligger Norstat-undersøkelsene og trepartsavtalen knyttet til etableringen av tilfluktshjem.no.

**«Det er et rom med en dobbeltseng (sofa)
og eget bad. Vi er en familie med to engasjerte
ungdommer og det er alltid plass til flere.
Huset vårt er åpent – velkommen!»**

Claudia, Oslo